

Dos punts de vista sobre Mo Yan, premi Nobel de Literatura

D'ençà que dijous 11 d'octubre s'anunciés que l'escriptor xinès Mo Yan, de 57 anys, havia guanyat del premi Nobel de Literatura a Estocolm, va esclatar un debat sobre la decisió del comitè dels Nobel. La importància literària de Mo Yan l'avalen molts dels seguidors, però els dissidents han criticat amb duresa allò que veuen com una actitud poc crítica i submissa envers el govern de Pequín. En aquesta entrevista l'escriptor xinès Liao Yiwu, guanyador del premi de la Pau dels Llibrers Alemanys a la Fira del Llibre de Frankfurt, critica el seu contemporani. El novel·lista alemany Martin Walser manté lloa, però, el treball de Mo Yan.

Liao Yiwu

—Com us sentiu pel fet que Mo Yan hagi guanyat el Nobel de Literatura?

—Estic astorat. Per a mi és com una bufetada. Fa dos anys anava en un tren de Berlín a Frankfurt quan vaig sentir

que l'escriptor xinès Mo Yan hagi guanyat el premi Nobel de Literatura no ha estat motiu de celebració per a tothom. Els dissidents critiquen aquesta decisió. El guardonat escriptor xinès Liao Yiwu diu que està astorat per aquesta tria, mentre que el novel·lista alemany Martin Walser manté que l'obra de Mo Yan és “extremament crítica i molt oberta”.

que havien concedit el premi Nobel de la Pau a un bon amic meu, l'escriptor Liu Xiaobo, que es troba detingut a la Xina. Estava encantat. Per a mi, allò era la confirmació que els valors universals i el codi moral existeixen, i que l'objectiu del Nobel és encoratjar els escriptors que defensen aquest codi moral. Quan es va anunciar el guanyador del Nobel de Literatura també anava en un tren de Berlín a Frankfurt. I vaig sentir que Mo Yan l'havia guanyat. És un poeta de l'estat. Estic totalment perplex. Potser realment no existeixen, aquests valors universals? Són tan arbitraris que es pot concedir el Nobel a algú que està entre reixes i a qui han arrabassat els drets i l'any següent concedir-lo a algú al servei dels mateixos que han enviat gent a la presó i els han arrabassat els drets?

—No feu distincions entre un premi de la Pau i un de Literatura?

—Per a mi, primer ve la veritat i després la literatura. A la Xina ens enfrontem a un sistema dictatorial i els escriptors ens hem de posicionar. Com s'ha posicionat Mo Yan? És un exemple de com un règim pot influir els escriptors. Va contribuir en un volum de cal·ligrafia que era un tribut a Mao. Per a mi, això demostra que la veritat no és la seva prioritat.

—El coneixeu personalment?

—Sí, va fer una visita a la ciutat de Txengdu i ens hi vam trobar. Després d'allò vam tenir moltes oportunitats de trobar-nos, però sempre m'evitava. Sap que ell representa una Xina superficial, que pot semblar molt atractiva. Jo, en canvi, defenso la Xina profunda, l'escòria, la brutícia.

—Mo Yan pot ser relativament conformista, però la seva obra també és crítica.

—Quan les coses van mal dades, Mo Yan es retira al seu món artístic. D'aquesta manera es situa per damunt de la veritat. Això no m'agrada. Si vols ser fidel a la veritat, aleshores cal que t'allunyis del govern xinès i de qualsevol mena de política, incloent-hi la política dels països democràtics. Fa tres anys, quan la Xina va ser la convidada d'honor a la Fira del Llibre de Frankfurt, Mo Yan era part de la delegació oficial. Era un símbol de la cultura del Partit Comunista xinès. Ell no se n'allunya.

—No obstant això, que s'hagi concedit el Nobel a Mo Yan es pot veure com una crida a analitzar la Xina. Aquest fet en si no és positiu?

—No, no ho és. Això que ha passat és molt perillós, un exemple deplorable de la moral difusa d'Occident. Aquests

premis no fan altra cosa que justificar la manera com els dirigents xinesos han tractat i continuen tractant els dissidents. I això és terrible per a la gent que pateix aquest tracte. No us feu idea de com ha indignat aquesta notícia els meus amics a la Xina. Un músic vol organitzar una protesta. Estan ofesos i es demanen si Occident no és, de fet, una extensió del sistema xinès.

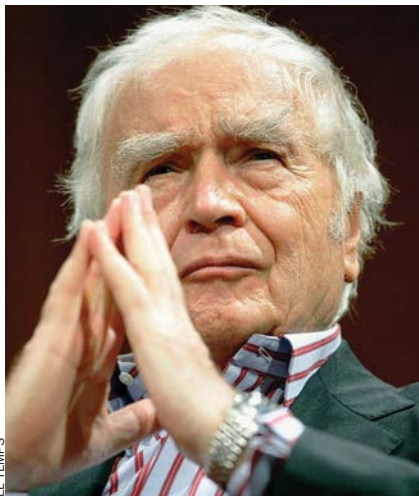
—Vós mateix heu rebut aquest any el premi de la Pau dels Llibrers Alemanys a la Fira del Llibre de Frankfurt. Això va enviar un missatge diferent a la classe dirigent xinesa: que ha de reconsiderar com tracta aquells que han privat de drets.

—Sí, els dirigents del partit es van empenyar molt. Això demostra que un premi pot ser molt efectiu. Diposito l'esperança en els lectors, la societat civil, la gent que cerca la veritat. Fa un any que visc a Alemanya i tinc la impressió que aquí la gent vol saber la veritat, ha assumit les injustícies del passat; hi ha centres per a la memòria i projectes commemoratius. Alemanya és la meua llar espiritual.

Susanne Beyer

© DER SPIEGEL

Traducció de Paula Arnas Antolín

Martin Walser

—No només sou un gran admirador de l'obra de Mo Yan, sinó que també admireu l'escriptor en si.

Quan vau conèixer-lo?

—A final de 2009 a Pequín, vaig anar-hi a recollir un premi literari.

—Quina impressió us en vau endur?

—El vaig veure per primera vegada en un carreró petit, era el vespre i Mo Yan havia arribat en bicicleta poc abans que comencés la cerimònia de de lliurament de premis de l'institut Goethe. Era fosc i, comparades amb la seva bicicleta, les nostres són una gran meravella. Allò em va arribar al cor. Després vam seure junts en una cantonada i em vaig sentir increïblement còmode amb ell. El meu intèrpret de xinès, Huang Liaoyu, ens traduïa, però contínuament oblidàvem que parlàvem llengües diferents. A tots dos ens agradava molt fumar, també.

—Què us va agradar del vostre col·lega?

—Quan seus davant seu i penses en les seves novel·les, sembla impossible que aquest home afable i bondadós pugui produir aquelles orgies d'exactitud, salvatgisme i bellesa. No ho demostra ni a la cara ni en els gestos. És un home molt reservat.

—L'entusiasme que sentiu per ell no és precisament un secret.

—És meravellós quan algú pot estimar un altre autor. Passa molt poc sovint, que puguis deixar enrere tots els recels que els autors acostumen a tenir entre ells. Tens molta sort, quan pots adorar, estimar, trobar una cosa tan meravellosa.

—Coneixíeu molt bé les novel·les de Mo Yan abans de conèixer-lo en persona. Què us va fascinar d'aquestes obres?

—Mai abans no havia llegit cap autor que pogués explicar tanta història en l'argument d'un sol dia. És literatura, però també ensenya com és la Xina i explica el passat del país. Mo Yan descriu fets històrics amb tot detall sensorial, no com a declaracions sinó com a expressions.

—Què voleu dir?

—Les seves novel·les tenen una contundència i una riquesa difícil de descriure simplement amb paraules. Totes les novel·les dignes de menció descriuen els conflictes que les persones pateixen quan tota la seva existència acaba sotmesa a les normes imperants. Però a les novel·les de Mo Yan, la

manera com la gent menja, beu i fins i tot com té fam i set, com parla, estima i mor, fa que el cap et doni voltes. Un bon novel·lista estima tots els seus personatges, viu en ells, fins i tot en aquells que cometen o cometran actes terribles. Si avui dia algú parla de la Xina, abans hauria de llegir les novel·les de Mo Yan, que, per a mi, arriba al nivell de Faulkner.

—Hi ha cap part de les seves novel·les que us hagi marcat?

—En la novel·la *Les balades de l'all*, una jove embarassada es penja en el moment que comença a notar

Mo Yan, en una conferència de premsa a Gaomi, la seva ciutat natal, el propassat 12 d'octubre.

contraccions. Mai no havia llegit res tan dur en cap obra literària. Comparada amb això, la història de Medea és tot flors i violes. La dona està en conflicte amb tots els poders, fins i tot amb la seva pròpia família. El seu estimat mor d'un tret de la policia a l'esquena. Troba la seva fi en una biga després de totes aquestes experiències d'intimitat i brutalitat. I la poesia, i fins i tot els elements còmics de la novel·la no atenuen gens aquest moment dur i despietat. Cada detall és bell i horripilant alhora. Es pot llegir del tot per la bellesa. De vegades em

pregunto com puc devorar aquest llibre amb tanta voracitat.

—Els dissidents acusen Mo Yan d'estar massa prop de l'estat. Ho podeu entendre?

—Allò que apareix a les novel·les de Mo Yan sobre l'estat xinès actual, sobre el partit i els dirigents, és extremament crític i molt obert. Que pugui escriure tot el que escriu és sorprenent. He sentit que l'han atacat alguns membres del partit curts de mira, però els seus llibres encara s'imprimeixen.

—La reacció inicial de Mo Yan en rebre el premi Nobel va ser molt

reservada. Es diu que va comentar que estava molt content però que no creia que el premi tindria gaire significat.

—M'ho crec d'ell. No hauria de sonar arrogant, però per a nosaltres, els occidentals, el premi Nobel de Literatura segurament té més sentit que per a ell i d'altres xinesos. Jo només espero que molta gent, arreu del món, comenci a llegir els seus llibres.

Volker Hage
© DER SPIEGEL
Traducció de Paula Arnas Antolín